

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' תולדות כ"ט חשון תשפ"ב

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס' 669

פנינים יקרים

ואלה תולדות יצחק בן אברהם (כה, יט) הצדיק ש"יצחק" היינו הכעס והגבורה שלו יהיה שהוא בן אברהם כלומר שהוא גם חסד, והפעולה שלו כשצריך להראות כעס ומדת גבורה לא יהיה תוכו גם כן ח"ו כברו מלא כעס רק תוכו יהיה אברהם היינו חסד. (תורי זהב)

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק (כה, יט) תחלת הסתת היצה"ר בהם שהוא אומר להם על עבירה שזה מצוה, וזהו ואלה תולדות יצחק מדת הדין הבא מהעבירה ואומרים בן אברהם רמו למצוה... (נעם אלימלך)

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק (כה, יט) במדרש יעקב פדה את אברהם אעפ"י שכל אחד כדאי לעצמו, רק הענין הוא כי מדתו של אאע"ה היה ממדת החסד ויעקב פדה את אברהם במדת הדין. (שפת אמת)

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו (כה, כא) פרש"י זה עומד בזוית זו ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת ע"כ. היות ותפלות כנגד תמידין תקנום ובקרבות מצאנו שזורקים את הדם על המזבח שתי זריקות על ארבע קרנות, כך בדיוק התפללו יצחק ורבקה, זה עומד בזוית זו ומתפלל כעין זריקה אחת שהיא שתיים וכן רבקה. (ט"ז)

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כי עקרה היא (כה, כא) שמעתי מהמר"ם חאגיז שאסור להתפלל ביחידות על צרה שיש לו כי יצחק אבינו מפני שהתפלל יצא עשו, אלא שיש לצרף הצבור בלשון רבים, ואני אומר דיכול להתפלל ולשאול מתנת חנם ושאנינו ראוי אפילו ביחיד ומן השמים בזה שנכנע ומודה שאנינו ראוי ומבקש מתנת חנם ירחמו עליו...

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו (כה, כא) הנה ידוע כשיבוא לאדם איזה צרה או יסורין ח"ו, אז ישכיל ויבין בדעתו שבודאי יש צער גדול להשכינה הקדושה כביכול, כי בכל צרתם לו צר (ישעי' סג) וצריך להיות עיקר הכוונה עבור שיתמלא החסרון שיש בהשכינה מזה כביכול, וכשיתקן שם הפגם והחסרון ממילא יתקן ג"כ חסרונו ויגאל מצרתו. (אוהב ישראל מאפסא)

ותאמר למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה' (כה, כב) יש לרמוז "למה זה" הבלי העוה"ז. היינו הצדיקים המואסים בהבלי העוה"ז, אך בעלי עסק משא ומתן על כל פנים בשעה שהולך לבית המדרש לתורה ותפלה יסיר דאגות הבלי עוה"ז מלבו, וזהו ותאמר למה זה אנכי להיות דואג בהבלי עוה"ז בעת התורה והתפלה וד"ל. (דברי ישראל ממודיון)

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה' (כה, כב) יש לומר שהתורה מרמזת על פי הידוע שיש יצר טוב ויצר רע, והתכלית שישתדל האדם לעשות מיצה"ר יצר טוב, וידוע דזה לעומת זה עשה אלקים, ומתמיהים על עצמם איך פעמים היו יכולים לעבוד את השי"ת ולפעמים היצה"ר מתגבר, א"כ מה זה אנכי למה זה באתי לעולם, וזהו ויתרוצצו לשון רצון לשבר זה את זה על מנת להפריד הרע מן הטוב לגמרי ומשתוקק מאד בחפיצה וחשיקה לידע עיקר התכלית האמיתי איך לעבוד את ה' בלי בלבול וטורף. (מתוך דגל מחנה אפרים)

ויתרוצצו הבנים בקרבה וכו' ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך וכו' (כה, כב-כג) רבקה נוכחה לראות כי הבן שלה עתיד להיות רשע שכן הוא נמשך לעבודה זרה, השיבו לה שני גוים בבטנך ואומר רש"י על זה גאים כתוב אלה אנשונים ורבי, אם כן גם עשו עתיד להוציא בנים טובים כאונקלוס הגר וכו'. (פני אריה זוטא)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש זיע"א אל"א' שאלות ותשובות תל"ח ה"בא לזכרם ע"י א.א.

א

באותו רגע. המחשבות שלו עסוקות אז בעולם שלו עצמו, איך לחיות מתוך הרחבה ואיך להרויח יותר כסף, או שחושב איך לנקום בשני. רק רגע אחד היה לו הרחבת הדעת ובמה הוא עסוק. אם לא היו לאדם יסורים העולם כבר מזמן לא היה קיים, כי כל אחד היה בולע את השני - איש את רעהו חיים בלעו. הזמן היה מאפשר לו. אין לו מה לעשות, ומה עושים? יש ללכת ולהרוג את החבר, ולדבר לשון הרע אחד על השני, להכניס קנאה ושנאת חנם וכיוצא באלו. לכן הקב"ה בורא העולם ברא כל דבר עם חשבון, בכל דבר יש את החשבון שלו ואת התכלית שלו שלשמה הוא נברא. את כל הבריאה הוא ברא לכבודו, והוא רוצה ממנה תכלית בשבילו.

ואם כי מה אנו שהרבש"ע רוצה שאנו נדע שהוא קיים, ואם נדע שהוא קיים מה זה יתן לו. רק כמו שהרבש"ע הוא לא מציאות כך הוא ברא את האדם שהוא כלום. ובשביל זה הוא ברא את האדם בכזה יסוד של אין, כדי שכל אחד יגיע עד השורש של היסוד שלו, ומהמציאות שלו לא ישאר כלום. וכשאדם מגיע לסוף דעתו, ומהמציאות שלו לא נשאר כלום, הוא מתחיל להתבונן "מהיכן ירק זה חי?". הרי יש לו חכמה ודעת, ויש לו ידיעות, ופקחות, וכשהוא מגיע לסוף דעתו ומהמציאות שלו לא נשאר מאום, הוא שואל את עצמו: גועלד, אם המציאות שלי היא לא מציאות מהיכן אני חי? עי"ז הוא מוצא את הבורא.

זהו התכלית של האדם, שיכיר את עצמו, וכאשר הוא מגיע להכרה הזו שלא ישבר מזה

הרבש"ע ברא אותנו לשם מטרה ותכלית, אך מה ניתן כבר לצפות מיצורי אנוש? מה אנו בכלל שאפשר לתבוע מאתנו? אולם, לאמיתו של דבר, כאשר האדם רוצה להתבונן, והוא רוצה להבחין מה איתו, הוא מוכרח להכיר שיש מציאות שמקיימת אותו, וממנה הוא חי. אי אפשר לראות אותו ולא להכיר אותו, רק להיווכח שהוא מנהיג ומנהל אותנו. ותפקיד האדם הוא, שבכל פעולה שהוא עושה, ובכל מחשבה שהוא חושב, יכיר את עצמו. מה הוא, מהיכן הוא מגיע, ולכן הוא הולך. אולם מכיון שחיי האדם מאד מרים, כל הזמן הוא מסתובב עם מכאובים ועגמת נפש, עם קנאה ושנאה, הוא לא רוצה להכיר - בין אם אינו רוצה או שאינו יכול - לשם מה הוא נברא, ומהי תכלית בריאתו.

האדם חושב שהיסורים שהוא עובר בעולם הזה הם לרעתו. מר לו מהם, והוא מאד כאוב ומיוסר ומלא רוגז, ורק מחפש לברוח מהם, מחמת שהוא חושב שהם לרעתו. אבל זה לא נכון. אדם מוכרח לסבול בעולם הזה. היסורים הללו באמת מרים מאד, אבל הם לטובתו. הכאבים שיש לו הם לטובתו. לכאורה איזה טובה יש לו מזה שהוא סובל, הוא הרי יכול לחיות בשלום והרחבת הדעת, וממילא גם היה מסוגל יותר לעבוד את השם, ואם כן איזה דבר טוב צומח לו מהכאבים שלו? אולם כל אחד יכול להבחין בעצמו, שכאשר הרבש"ע מרחם עליו - כרחם אב על בנים - ונותן לו שחרור לרגע אחד (יותר מזה לא שייך), ומעניק לו מנוחה ורוגע, על מה הוא חושב

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

יראה כל אחד לעבוד ולחפש את הדרך עד שיגיע אל תכליתו.

הדרך להגיע אל התכלית היא, שבזמן שהוא עובד ובזמן שהוא חורש יזכור שהעבודה הזו צריכה להביא אותו אל התכלית. והתכלית היא שימצא את עצמו בבחינת בהמה. דהיינו כי למדות שיש לו חכמה והשכל (היפך הבהמה), כאשר הוא חי עם עצמו הוא חי בסיבות, הוא מכיר שהוא מונהג ומופעל, ורואה שלא יתכן שהוא יחזיק מעמד מעצמו וימנע מעשות רע ללא סיבה המונעת אותו. וכשאדם מגיע לסוף דעתו ושומע את המציאות שלו, הוא נשאר עם כלום, אבל היכלום הזה לא שובר אותו, היכלום מלמד אותו שלא יתעייף.

כל אדם מסתובב שבור מהכאבים שלו ומהפגמים שלו, יש לו אי שביעות רצון מעצמו - מה עשיתי בעולם? הכאבים הללו מגיעים מהנפש שמציקה לו ותובעת את שלה. הנפש מבקשת שיהיה לה את מקום המנוחה שלה, ושהיא תגיע אל המנוחה ואל הנחלה במקום שהיא נחצבה ממנו, אבל היא מונחת בתוך גוף שלא מאפשר לה להגיע. ולמה שמו אותה בכזה מקום שמפריע לה, מכיון שהרבש"ע רוצה שהאדם יגיע לתכליתו ע"י בחירה, שיבחר לחיות במציאות שלו ימה אנו מה חיינו. ומי שבחר במציאות הזו לא יתכן שלא יבחין שהוא לא חי מעצמו רק ממציאות שנותנת בו את החיים, ונותנת לו את כל מה שהוא אדם. ואם האדם זוכה והוא מתעקש, הוא עובר את כל היסורים - אותם הוא מוכרח לעבור כי בלעדיהם לא יגיע - וכך מגיע אל התכלית שלו.

המשך יבוא אי"ה

שהוא נשאר בכלום, רק שמוזה יגיע להכרה שהחיות שלו היא מחי החיים שמחיה אותו. כאשר האדם מגיע לסוף דעתו ומכיר את המהות שלו הוא זוכה להכיר את מציאות הבורא, אך לא כל אדם זוכה להגיע לסוף דעתו ולהשאר שלם, כמו שאמר רשב"י "ראיתי בני עליה והם מועטין", אלו שמגיעים לסוף דעתם ונשארים במציאות של חי, מאד מעטים הם. אולם בלעדיהם לא היה קיום לעולם. כאשר אדם מגיע לסוף דעתו והוא קולט שאין הוא מציאות, הוא קיום העולם.

ב

להכרה הזו שאיני מציאות אי אפשר להגיע באמירה, רק בעבודה. אם אדם רוצה להגיע לאמת שלו הוא צריך לבקש שיגיע לתכלית של עבודה. כמו בעבודת השדה שהחרישה של הבהמה מביאה את הפירות, ואם הבהמה לא תעבוד בשדה לא יצמחו בו פירות ולא יהיה בו שום דבר, כך אם האדם לא יעבוד עם עצמו לא יגיע לכלום. והעבודה של האדם צריכה להיות כדוגמת החרישה של הבהמה, כשהבהמה חורשת היא הולכת במסלול שלה ולא נשברת משום נפילה, אחרי כל נפילה היא מיד קמה, מעצמה או עם מקל, והיא מתאמצת לקום מתוך פחד שלא תשאר לשכב. כך על האדם לעבוד את עבודתו עד שימצא את המציאות שלו, כדי שיהיה לו ממה להתקיים אחרי שיגיע לסוף ימיו, ולא יצטרך לבקש כעני בפתח עד שמישהו יתן לו קצת חיות בכדי שיוכל להתקיים ולחזור למקום ממנו נחצב. ווי לו לאדם שמגיע לשם בידים ריקות ומלא פגמים. והרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. על כן

המשך פנינים יקרים

הבארות אשר חפרו עבדי אביו כימי אברהם סתמום פלשתים וימלאום עפר (כו, טו) כל אחד מן האבות עשה התגלות התורה מיסוד עפר על ידי תקון מדתו של כל אחד ואחד למצא באר מים חיים שלא יכסה יסוד העפר על המים, אחר הסתלקות אברהם הבארות נסתמו עד שבא יצחק שב וחפרן. (בעש"ט)

ותלך לדרוש את ה' (כה, כב) פרש"י שיגיד לה מה תהא בסופה, כל ימי חייו של האדם הם מלחמה תמידית ביצר הרע, לפעמים היצר מתגבר על האדם ולפעמים האדם מתגבר על היצר על כל פנים צריך האדם להתפלל שאת המהלומה האחרונה יונחת על ראש היצר כמש"כ והיה עקב תשמעון. (קול שמחה)

ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב (כה, כב) פרש"י שהיה עשו מרמה את אביו וצד אותו בפיו שהיה שואל כיצד מעשרים את התבן, עשו בחר במצות המעשר ששכרו בעוה"ז שנאמר ובחונני נא בזאת וכו' (תענית ט) וכן דרשו עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר...

וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי (כו, ה) מכאן דרש רבא (יומא כח) שאברהם אבינו קיים את כל התורה ואפילו עירובי תבשילין, וצריך להבין מדוע נקט מצוה זו דוקא? אלא שמן התורה לא צריך לערב עירובי תבשילין כיון שיש להניח שיבואו אורחים ובשבילם מותר לבשל מיום טוב לשבת אלא שרבנן גזרו לעשות עירובי תבשילין מפני שאורחים אינם מצויים כל כך (עין ביצה יז) אבל אברהם הואיל והיה רגיל באורחים והיו מצויים אצלו תדיר ודאי שהיה פטור מלערב עירובי תבשילין אולם הוא עירב גם כשהיה פטור לכן נשתבח דוקא במצוה זו. (תכלת מרדכי)

הקול קול יעקב והידים ידי עשו (כו, כב) דרשו חז"ל בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו, ונראה שלמדו זאת ממעשיו של יצחק שהיה לפניו גם קול יעקב וגם ידי עשו ולמרות זאת החליט להתחשב רק בקול יעקב ולהתעלם מידי עשו זוהי ההוכחה הגדולה ביותר שבזמן שהקול קול יעקב אין מתחשבים בידי עשו.. (רבי יהושע מהורודנא)

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב (כה, כב) וצ"ב מפני מה אהבת יצחק לעשו מוזכר בלשון עבר ואילו אהבת רבקה ליעקב מוזכר בלשון הווה, ועוד באהבת יצחק לעשו כתוב הטעם כי ציד בפיו משא"כ באהבת רבקה ליעקב לא מוזכר הטעם, אולם נראה כי שתי הקושיות מתרצות זו את זו מתוך אמרת חז"ל (אבות פ"ה) אהבה התלויה בדבר בטל דבר בטל אהבה וכן היה אצל אהבת יצחק לעשו ואהבה שאינה תלויה בדבר אינה בטלה עולמית וזה היה אצל רבקה אוהבת את יעקב ואינה בטלה עולמית. (דברי מהריא)

ויבא לו יין וישת (כו, כה) תיבת לו מנוגנת בטעם מרכא כפולה רמז לאמרת חז"ל השותה כוסו בבת אחת הרי הוא גרגרן שתי פעמים דרך ארץ, נמצא שיצחק שתה שתי פעמים - מרכא כפולה והוא דרך ארץ. (משך חכמה)

ויתן לך האלקים וגו' (כו, כח) במדרש יתן ויחזור ויתן אלקותו, פירוש זה דגם בעשו אמר משמני הארץ ומטל השמים וכו', אך ההפרש הוא הנתינה שבדרך ליעקב שיהיה לו דביקות בקבלת השפע מיד הנותן ב"ה, וזאת עיקר הברכה, זה שאמר יתן ויחזור ויתן פירש שתמיד יש לו דביקות בשורש השפע, ולעשו אמר שיהיה לו הצורך לו וזה עיקר הברכה כך שעשו קבל ואינו בשורש ויעקב קבל בשרשו. (שפת אמת)

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כ"ה, י) שמעתי ממורי כשרוצין ליפרע העונש למי שהוא ראוי לעונש אזי נוטלין ממנו מדרגת הבטחון, ע"כ ראוי להתפלל לפניו יתברך שיתחזק בבטחון בו וכו', ודברי פי חכם, חן. (תולדות יעקב יוסף)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

5829688 - 02 פקס: 5325477 - 02

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

